

2020-2030

STRATEGI

Utdanningsvitenskapelig kunnskap, læring,
deltagelse og ansvar for bærekraftige samfunn

UiO • Det utdanningsvitenskapelige fakultet

INNLEDNING – UTFORDRINGER OG MULIGHETER

I dagens samfunn med stor kompleksitet og stadig høyere krav til kompetanse øker læringsutfordringene for elever, studenter, lærere og deltagere i arbeidslivet. Blant annet påvirker digitaliseringen ulike faglige, kognitive, sosiale, kulturelle og emosjonelle forhold i alle menneskers liv. Betingelsene for læring og undervisning endres i utdanning, arbeid og fritid. Dagens samfunn er også preget av usikkerhet om utviklingen mot fremtidens samfunn vil være bærekraftig i bred forstand. Utdanning og kunnskap representerer sentrale ressurser i utviklingen av individets og samfunnets beredskap og endringskapasitet.

På denne bakgrunnen blir det avgjørende at forskning og utdanning bidrar med en nyansert forståelse av hva utdanningsvitenskapelig kunnskap er, hvordan den blir til og kan tas i bruk. Gjennom utdanning kan nye generasjoner rustes for å møte de utfordringer og muligheter samfunnsutviklingen skaper. Kunnskap om utdanning, oppvekst og utvikling av kompetanser er kjernen i våre studieprogrammer. Fakultetets studieprogrammer skal være kjennetegnet ved høy kvalitet og relevans for samfunn og arbeidsliv i dag og i fremtiden. Utdanningsmiljøene ved fakultetet vil bidra til innovasjon og nyskaping i læring og undervisning.

Fakultetets virksomhet bygger på fri, uavhengig forskning. Fri forskning er en grunnleggende verdi ved universitetet. Akademisk frihet må kontinuerlig tematiseres og legitimeres som grunnlag for kritisk tenkning og nysgjerrighetsdrevet forskning. Vi legger avgjørende vekt på at det er den frie grunnforskningen som skaper ny kunnskap på lang sikt.

UVs forskning skal inngå i et samspill med fakultetets utdanninger og bidra til å definere, forstå og løse samfunnsmessige utfordringer knyttet til utdanning, undervisning, læring og oppvekst. Som et fakultet med et klart oppdrag fra samfunnet har UV en spesielt sterk kobling til skolen gjennom sin lærerutdanning, men også til resten av utdanningssektoren og til institusjoner for læring og kompetanseutvikling i arbeidslivet. Både forskning som initieres av forskerne selv, og forskning som bygger på et tett samspill med eksterne aktører, bidrar til utvikling av samfunnet i form av nye forskningsbaserte tilbud og tiltak.

Grunnleggende og relevant utdanningsforskning er en forutsetning for å kunne møte fremtidens utfordringer knyttet til kunnskap, ansvar og demokrati i bærekraftige samfunn. Nyansert og kritisk forståelse av kunnskap, kunnskapstilegnelse og bruk av kunnskap legger grunnlaget for deltagelse på arenaer i et liberalt demokrati.

HISTORISK BAKGRUNN

Det utdanningsvitenskapelige fakultet har etablert seg som en samfunnsformende institusjon ved Universitetet i Oslo. Den formelle etableringen i 1996 markerte en viktig overgang fra flere spredte miljøer til en institusjonalisering av utdanningsvitenskap som et samlet kunnskapsområde. Fakultetet er et av de største europeiske fagmiljøene innen utdanningsvitenskap. Samling av fagmiljøene har gitt grunnlaget for en rekke sterke, internasjonalt orienterte forsknings- og utdanningsmiljøer.

Utdanningsvitenskap er et sammensatt kunnskapsområde som omfatter oppvekst, læring, undervisning og styring og ledelse i hele utdanningssektoren og læring i arbeidslivet. Forskning og utdanning rettet mot skolen utgjør et klart tyngdepunkt i UVs virksomhet. Fakultetet er bærer av en lang og viktig historie om utdanning i Norge. Fra pedagogisk seminar ble etablert i 1907 - og vår første professor i pedagogikk, Helga Eng, ble utnevnt i 1938 - til dagens fakultet, har vi utviklet kunnskap om utdanning, undervisning, læring og oppvekst som har vært med å forme det norske utdanningssystemet.

OVERORDNET AMBISJON OG RETNING

UV-fakultetet har som ambisjon å være et ledende europeisk fakultet innen utdanningsvitenskap, blant annet på områder som utvikling av språk- og lesekompetanse, læring i digitale omgivelser, sosial inkludering, undervisning og læring i og på tvers av skolefag og på et område som måling av læringsutbytte i utdanning. Vi vil også bidra til utvikling av utdanningssektoren i Norge; opplæringen i skolen, lærerutdanning, annen høyere utdanning og spesialpedagogikk, gjennom reformer, styring og ledelse av skolen, og av læring gjennom livet.

Studentene ved UV skal i økende grad engasjeres gjennom aktiviteter i studieprogrammene, og forskningsnærhet er et overordnet prinsipp for alle

utdanninger ved fakultetet. Studentene skal utvikle kompetanse og innsikt i varierte kunnskapsformer og metoder i de fag-, kunnskaps- og profesjonsområdene de utdannes for. Videre skal de utvikle kompetanse i design av undervisning og læringsaktiviteter, slik at det skapes gode vilkår for dybdelæring og kritisk vurdering av fag og metoder, og de skal delta aktivt i kunnskapsutviklingen ved fakultetet. UV skal være et nyskapende fakultet i utvikling og bruk av digitale læringsomgivelser i skolen og innen høyere utdanning.

FORSKNING

Fakultetets forskning skal være drevet av intellektuell nysgjerrighet, initiert på forskningens egne premisser og av åpenhet for nye fenomener, store samfunnsutfordringer og utfordringer på tvers av kunnskapsområder og sektorer. Vi legger avgjørende vekt på at forskningen skal være langsiktig og bidra til ny teori, nye metoder og forskningsdesign og nye typer av resultater. Forskningen skal skape grunnlag for utvikling og læringsprogresjon for enkeltindivider og bidra til kollektiv kunnskapsutvikling.

Fakultetet vil øke sine ambisjoner og initiere forskning med en høyere risiko enn før. Det vil innebære både innovative metodiske tilnærminger og utvikling av nye faglige perspektiver i samarbeid med ulike aktører ved Universitetet i Oslo, samt nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere. Forskning ved fakultetet skal gjennomføres på etisk og juridisk forsvarlige måter, og innenfor eksisterende rammeverk knyttet til åpenhet og transparens. Fakultetet vil arbeide for å forbedre forskningskvalitet, etterprøvnbarhet og transparens gjennom høye metodologiske standarder og tilslutning til Open Science.

Fakultetet vil vektlegge forskning på hvordan utdanningsinstitusjonene i større grad kan bidra til elevers og studenters forståelse for betydningen av bærekraftig utvikling, og på hvordan utdanning kan bidra til å øke deres handlingsberedskap i utviklingen av bærekraftige samfunn.

I skolen og i høyere utdanning legges det avgjørende vekt på at elever og studenter arbeider i og på tvers av fag. Tverrfaglighet innebærer en stor kognitiv, sosial og emosjonell utfordring for elever og studenter. Fakultetet har som ambisjon å bidra til forståelse av

hvordan tverrfaglig kunnskap kan bidra til elevers og studenters utvikling. Hvordan kunnskapen er organisert, vil kunne ha avgjørende betydning for hva som læres, og hvor og hvordan kunnskapen tas i bruk.

Fakultetet vil i perioden legge spesiell vekt på følgende utfordringer og problemstillinger:

- Vi lever i en kultur der noen viktige kompetanser er sentrale for å fungere i samfunnet slik som lesing, skriving, tallforståelse og bruk av digitale omgivelser. I moderne digitale samfunn er slike kompetanser avgjørende for faglig utvikling og for danning av demokratiske medborgere. Vi trenger mer kunnskap både om forutsetningene for å utvikle disse kompetansene og om undervisningspraksis som fremmer dem.
- Utdanning, fritid og arbeidsliv er sterkt påvirket av digitaliseringen i samfunnet. Hvordan kan barn, unge og voksne best lære seg å beherske en digital verden, og hvordan kan digitale ressurser og omgivelser brukes i undervisning og bidra til læring i et livslangt perspektiv?
- Sosiale og individuelle forskjeller gir ulike forutsetninger for å lære. Hvordan og i hvilken grad kan vi tilrettelegge utdanning for å gi flest mulig like muligheter til å delta i samfunnet og utnytte sitt potensial i skole og høyere utdanning? Hvordan påvirker ulike spesialpedagogiske tiltak læring og livskvalitet?
- Vurdering og måling har fått økt betydning i utdanningssystemet for å få pålitelig og gyldig informasjon om utdanningens kvalitet, og nye typer av målinger er avgjørende for å få et helhetlig bilde av elevers og studenters utvikling av kompetanse. Hvordan bør pedagogiske målinger utformes, og hvordan kan resultatene brukes for å styrke opplæringen?
- Utdanning av lærere og utvikling av læreres profesjonskompetanse i fremtidens skole har avgjørende betydning for utviklingen av kunnskapsamfunnet. Det er behov for forskning på praksis i lærerutdanningene, på læreres profesjonsutvikling over tid og på veiledning av nye lærere.

- Utdanningssystemer reformeres jevnlig. Hvordan kan vi forstå reformer, og hvordan kan skolen og andre utdanningsinstitusjoner styres og ledes i fremtiden? Hvilken betydning har endringer i samfunnet for utdanningens rolle i utviklingen at et bærekraftig og demokratisk samfunn?

Digitale omgivelser og verktøy har fått større plass i utdanningsforskning. Forventninger om digital løsning forsterker behov for nye typer av forskning der digitale omgivelser er en avgjørende del av læringsmiljøet.

Fakultetet vil videreutvikle lab-miljøene innen forskningsinfrastruktur og deres arbeid knyttet til innsamling, lagring og analyse av data. UVs digitale labor skal også bidra til design av nye typer av omgivelser og ressurser for undervisning og læring.

Utviklingen av utdanningsvitenskap som et forskningsfelt henger tett sammen med forskerutdanning og rekruttering av PhD studenter og postdoktorer. Vi vil vektlegge at ferdige kandidaters forskning holder et høyt internasjonalt nivå faglig og metodisk, at kandidatene har utviklet et godt faglig nettverk og følger etablerte forskningsetiske normer. Forskerutdanningen vil ha en sterk internasjonal orientering og bidra til utviklingen av gode forskningsmiljøer, også nasjonalt.

UV-fakultetet vil videreutvikle strategier rettet mot EUs rammeprogram med ambisjoner om å lykkes med søknader og bygge partnerskap med utvalgte europeiske forskningsmiljøer.

Vi skal løfte frem og bidra til nyanserte diskusjoner om kunnskapens grenser og hva forskning kan og ikke kan si om utdanning, undervisning, læring og oppvekst. Dette er en viktig del av fakultetets ansvar i formidling og bruk av kunnskap.

UTDANNING

UV-fakultetet skal videreføre og styrke sine forskningsbaserte utdanninger, samt sine erfaringsbaserte videreutdanninger. Fakultetets studietilbud skal ivareta samfunnets behov for høyt spesialisert kompetanse i lærerprofesjonen og i utdanningsledelse, i pedagogikk og spesialpedagogikk og i måling av kvalitet i læring og utdanning. Samtidig skal utdanningene svare på nye samfunnsutfordringer ved å utdanne studenter som kan

bidra til bærekraftig utvikling og håndtere et økende informasjonsmangfold og en økende digitalisering av utdanningsfeltet. Gjennom innovasjon og økt samvirke med samfunnet omkring skal UV-fakultetet styrke sin satsing på kunnskap i bruk gjennom partnerskap med skoler og andre institusjoner i utdanningssektoren og aktivt bidra til læring gjennom livsløpet.

Gjennom forskningsbasert utdanning skal fakultetets studieprogrammer gi studentene høy faglig kompetanse på sine felt. Fakultetet skal styrke studentenes forskningsmetodiske kompetanse og deres kompetanse i å anvende kunnskap, og på den måten bidra til økt profesjonalisering innenfor utdanningsfeltet. Utdanningene skal gi studentene dybdeforståelse og gjøre dem i stand til å bidra til kritisk og systematisk kunnskapsutvikling og anvende sin kompetanse på ulike samfunnsarenaer.

Fakultetet skal gi studenter pedagogisk og spesialpedagogisk kompetanse som støtter inkluderende og likeverdig utdanning nasjonalt og internasjonalt. UV-fakultetet skal utdanne lektorer, pedagoger, spesialpedagoger, utdanningsledere og målingsspesialister som fremmer kunnskapsforståelse, kunnskapsbaserte beslutninger og demokratisk deltakelse.

Fakultetet skal utdanne studenter med en varig kritisk-analytisk kompetanse. Studieprogrammene skal styrke studentenes internasjonale erfaring og forståelse og deres kompetanse i bruk av kunnskap, og fakultetet vil utvikle studieprogram for internasjonale studenter som ønsker å studere på UV for hele eller deler av grader.

Utdanningene ved UV-fakultetet skal gi studentene kompetanse i å lede prosesser for kunnskapsutvikling. I studiene skal studentene få erfaring med undervisnings- og arbeidsformer og oppgave- og eksamensformer som inviterer til kritisk undersøkende tilnærming og utvikler evnen til å møte komplekse og åpne problemstillinger.

KUNNSKAP I BRUK

UV-fakultetet skal styrke og videreutvikle sine forpliktende partnerskap for langsiktig kompetanseutvikling med skoler og andre relevante institusjoner. Fakultetet vil videreføre og videreutvikle institusjonelle ordninger

for livslang læring for lærere, skoleledere, spesialpedagoger og pedagoger innenfor et bredt spekter av institusjoner i arbeidslivet.

En viktig del av UVs arbeid med kunnskap i bruk er å utvikle forskningsbaserte modeller for forbedring av læring og undervisning. Vi ser at læring gjennom hele livet øker i betydning for den enkelte samfunnsborger, for bedrifter og institusjoner og for samfunnet generelt. UV-fakultetet vil styrke sitt samspill med eksterne institusjoner og organisasjoner innen forskning og utdanning for å gi tilgang til nyere forskning og metoder og legge grunnlag for læring og organisatorisk utvikling.

Fakultetet vil bidra til samfunnsutviklingen gjennom forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i skolen og gjennom universitetsskolesamarbeidet og nye modeller for kunnskap i bruk rettet mot andre sektorer. Fakultetet vil også bidra til kompetanseutvikling gjennom aktiv formidling av kunnskap i ulike kommunikasjonskanaler og på en rekke møteplasser.

LÆRING, LEDELSE OG ORGANISATORISK UTVIKLING

Universitetet som samfunnsinstitusjon er i endring, og legitimering av de grunnleggende akademiske verdiene er viktigere enn noen gang. Dette innebærer blant annet at forventninger og krav til ledelse vil øke fremover. Økt konkurranse om eksterne midler vil forutsette at mange ansatte også utvikler sin lederkompetanse mer generelt og sin kompetanse på prosjektledelse. Konkurranse og samarbeid må balanseres slik at det blir produktivt for fakultetet og den enkelte. Når forventninger og krav til ledelse endres, vil administrativ ledelse og prosjektledelse bli avgjørende for arbeids- og læringsmiljøet.

At arbeidet skal være utfordrende, innebærer at kontinuerlig utvikling av kompetanser innen fakultets kunnskapsområder skal være et sentralt kjennetegn ved UV-fakultetet. Kolleger skal støtte og stimulere hverandre til prestasjoner som gjør UV til et attraktivt arbeids- og læringsmiljø.

Alle som er ansatt eller studerer ved UV, skal møte et utfordrende og støttende lærings- og utviklingsmiljø. Forskning, utdanning og kunnskap i bruk vil de neste 10 årene forutsette nye måter å organisere arbeidet på. Vi må i langt sterkere grad enn i dag skape utviklingsprosesser der alle ansatte ved UV bidrar til å utvikle organisasjonen.

Alle ansatte ved UV skal bidra til en mer fleksibel og kunnskapsbasert institusjon. Fremtidens utfordringer krever kompetente medarbeidere og mer samarbeid. Forskning, utdanning og kunnskap i bruk krever i større grad enn tidligere avanserte former for samspill, koordinering og digitale møteplasser.

Alle ansatte ved UV skal mestre digitaliseringen slik at arbeidet blir mer effektivt og stimulerende.

REKRUTTERING, KARRIERE- OG KOMPETANSEUTVIKLING

Når UV har som ambisjonen å videreutvikle sin posisjon som et ledende europeisk fakultet, vil det være avgjørende at rekruttering av vitenskapelige ansatte foregår både internasjonalt og nasjonalt. Internasjonal og nasjonal rekruttering er derfor et prioritert område og krever en differensiert rekrutteringsstrategi. UV vil intensivere innsatsen i rekruttering for et økt mangfold av ansatte.

Vi vil rekruttere studenter som kan bidra til utformingen av fremtidens samfunn, god utdanningsledelse og elevs utvikling i skolen. Det er viktig at elever og studenter kan få erfaring med et bredt spekter av rollemodeller. Studentene ved UV skal sikres forskningsbasert kunnskap som de kan ta i bruk i yrkeslivet og som samfunnsborgere, og verdier som de kan bygge på gjennom livsløpet.

Til forskning og utdanning skal vi rekruttere ansatte som kan bidra til at UV forsterker sin posisjon som et ledende europeisk miljø for utdanningsforskning. Vi skal også rekruttere ansatte som kan gi viktige bidrag til en økt kvalitet i vårt nasjonale samfunnsoppdrag innenfor lærerutdanning, skoleforskning, høyere utdanning og læring gjennom livsløpet.

For stipendiater, postdoktorer og nytilsatte i kombinerte vitenskapelige stillinger vil UV utvikle et program for karriereutvikling. Noen av de sentrale komponentene i dette vil være: utvikling av utdanningsfaglig kompetanse, skriving av søknader til ulike typer av finansieringskilder, ledelse i akademiske miljøer, mentorordning for yngre forskere og muligheter for å være gjesteforsker i internasjonalt ledende miljøer. Med nye krav om utdanningsfaglig kompetanse vil personalledelse av vitenskapelig tilsatte bli viktigere enn før. Det må utvikles nye former for oppfølging av kompetanseutvikling hos vitenskapelig

ansatte der man setter karriereutvikling inn i et langsiktig perspektiv på forskning, utdanning og kunnskap i bruk.

RESSURSER, UTVIKLING OG FORVALTNING AV UV SOM INSTITUSJON

Bruk av ressurser – både menneskelige og materielle – vil i fremtiden være mindre knyttet til organisatoriske enheter med klart definerte grenser enn i dag. Dette betyr at ledelsen og alle ansatte må bidra til å ta ressurser i bruk mellom nivåer i organisasjonen og på tvers av organisatoriske grenser. Vi må utvikle vår bruk av digitale ressurser slik at skaper en stimulerende arbeidsmiljø. Dette forutsetter at alle ansatte utvikler kompetanse og kapasitet til kontinuerlig forbedring av fakultetets samlede virksomhet. Dette vil bidra til at UV-fakultetet videreutvikler arbeids- og læringsmiljøet for alle ansatte og studenter.

Administrasjonen ivaretar oppgaver som ledelsen og fagmiljøene tar initiativ til, og forvalter virksomheten i tråd med regel- og avtaleverk. Det er et overordnet mål at rollen som forvaltningsorgan utføres på en så kostnadseffektiv måte som mulig, slik at teknisk-administrative ressurser i størst mulig grad er knyttet direkte til primærvirksomheten. Aktiv utnyttelse av de muligheter som ligger blant annet i digitalisering og automatisering, er vesentlig for å nå dette målet, og vil blant annet påvirke arbeidsdelingen mellom organisasjonsnivåene.

Bred tilgang til digitale ressurser vil bli viktigere i det kommende tiåret fordi slike ressurser kan brukes i en rekke ulike oppgaver og til ulike formål. Når UiO kan gi tilgang til og strukturelt tilrettelegge for bruk av data om studentenes forløp, kan vi utvikle oppfølgingsystemer som er langt mer presise enn i dag. Læringsanalyse er et fremvoksende kunnskapsområde der fakultetet vil ta et aktivt grep som fagmiljø ved UiO. Med bedre tilgang til digitale data kan det også utvikles nye og langt mer produktive ledelses- og styringsformer og muligheter for bred deltagelse i utviklingen av fakultetet.

Økt bruk av presise data vil bidra tiltak som kan gi bedre resultater både på kort og lang sikt. Studieprogrammene bør styres av normative mål og vurderes i lys av empiriske resultater. Med bedre tilgang til relevante data vil vi lettere kunne vurdere frafall og gjennomføring og på et tidligere tidspunkt justere

studieprogrammene slik at flere studenter lykkes.

Behovene for administrative og tekniske ressurser som springer ut av primærvirksomheten, er økende, f.eks. knyttet til arbeid med studiekvalitet og digitalisering. Dette medfører et økende behov for kompetanseutvikling og endring i stillingsinnhold på individnivå, og rekruttering av nye medarbeidere må tilpasses en forventet utvikling. Dette innebærer at teknisk-administrative stillinger i økende grad må utvikles i dialog med fagmiljøene.

EKSTERN FINANSIERING

Alle instituttene og CEMO har mange forskningsmiljøer som bidrar på et europeisk toppnivå. Enhetene og deres forskningsmiljøer hevder seg meget godt i konkurransen om eksterne midler fra Norges forskningsråd (NFR) og andre nasjonale forskningsmidler. De siste årene har forskere ved UV i noen grad lyktes med søknader på utlysninger innen EUs ramme-program, som European Research Council (ERC), Marie Skłodowska-Curie Actions og samfunnsutfordringer. De neste ti årene er det en ambisjon for fakultetets forskningsmiljøer å lede et senter for fremragende forskning (SFF) og øke gjennomslaget innen EU-finansiering.

Forskningsfinansiering fra NFR rettes mer og mer mot forskning, innovasjon og kompetanseutvikling. Når dette ses i sammenheng med annen nasjonal og nordisk finansiering (NordForsk), er det viktig for fakultetet å skape gode vilkår for en variert ekstern finansiering. Når det utlyses nasjonale forsknings-sentre innen fakultetets kunnskapsområder, vil vi delta i denne typen konkurranser.

Innen utdanning øker den nasjonale konkurransen. ProTed som er et senter for fremragende utdanning (SFU) innen lærerutdanning, har virket nyskapende i mange år. Nå er tiden inne for at de innovasjoner som er skapt, tas i bruk ved hele fakultetet. Instituttene og fakultetet må sørge for at enhetene utvikler sin kompetanse, sitt organisatoriske repertoar og sin kapasitet til å delta på de konkurransearenaer som nå vokser frem, som SFU og andre program (DIKU, UNIT og evt. andre aktører). Samlet sett vil varierte strategier for ekstern finansiering være en viktig del av UVs samlede virksomhet.

